

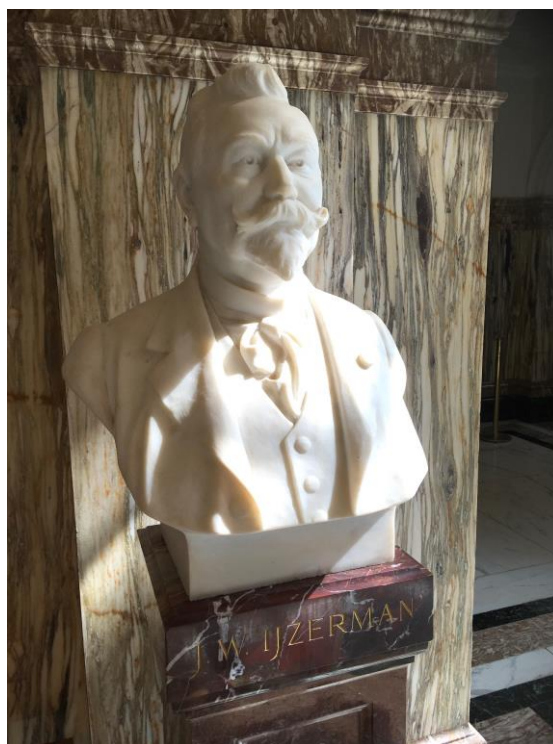
LINSCHOTEN-VEREENIGING

NIEUWSBRIEF 2022 – II

L.S.,

Dit is alweer de tweede en laatste nieuwsbrief van dit jaar; tijd om even terug te kijken naar enkele gebeurtenissen van het afgelopen jaar! Na de coronacrisis – die helaas nog niet helemaal voorbij lijkt te zijn – kon de Linschoten-Vereeniging gelukkig weer enkele fysieke bijeenkomsten organiseren. Op 12 maart jl. presenteerden we in Naturalis Biodiversity Center in Leiden met de delen 119 en 120 in onze reeks de reisdagboeken en natuurtekeningen van Pieter van Oort. En na afloop van de ledenvergadering van 25 juni jl. was het de beurt voor deel 121 over het leven van Cornelis Abrahamsz jr. En omdat alle goede dingen in drieën komen, zal op 26 november a.s. deel 122 worden gepresenteerd. Een *ijzig* deel, zo lijkt het en daarom zeer geschikt om te lezen bij de warme kachel of open haard; als de huidige energieprijzen ten minste niet nóg meer stijgen! Meer over het boek en de presentatie vindt u verderop in deze nieuwsbrief.

Tijdens de ledenvergadering van 25 juni jl. trad Michiel van Groesen af als voorzitter van de Linschoten-Vereeniging. Volgens de huidige statuten was hij de eerste voorzitter, die twee termijnen achtereen volmaakte. Van de 34 voorzitters die de Linschoten-Vereeniging tot en met Van Groesen heeft gekend, was Kernkamp de langst zittende. Hij was vijftien jaar voorzitter, in drie perioden. Daarna volgt IJzerman met elf jaar in vier periodes. Van Foreest is derde, hij was tien jaar voorzitter in twee periodes. En met stip op vier staat Van Groesen. Van Groesen

Buste van Jan Willem IJzerman (1851-1932) in het Koninklijk Instituut voor de Tropen, Amsterdam

was met zijn acht jaar voorzitterschap dus niet de langstzittende voorzitter van de Vereeniging, maar hij was wél de allereerste die het langst in één ononderbroken periode voorzitter is geweest. Zijn opvolger Tristan Mostert is dus de 35ste voorzitter van de Vereeniging. Met hem blijft het voorzitterschap in Leidse handen. Wie geïnteresseerd is in een overzicht van alle 35 voorzitters, kan zich wenden tot de secretaris.

Een bijzonder reisboek bereikte in 2022 een jubileum! Het ultieme en wereldberoemde fictiereisboek is misschien wel *Reis om de wereld in tachtig dagen*, geschreven door Jules Verne. Het verscheen voor het eerst in 1873, maar Verne schreef het een jaar eerder. Dat is dit jaar dus precies 150 jaar geleden! Verne was hiervoor ook al succesvol met romans als *Twintigduizend mijlen onder zee* en *Reis naar de maan*. Maar de roman over de avonturen van Phileas Fogg en zijn assistent Passepartout bezorgden Verne wereldwijde roem; ook door de talloze verfilmingen en toneelbewerkingen. Het verhaal is bekend: Fogg gaat een weddenschap aan om een reis te maken in slechts 80 dagen. Die voert hem via Londen, Suez, Bombay, Calcutta, Hongkong, Yokohama, San Francisco en New York weer naar Londen. Uiteindelijk slaagt hij in de weddenschap. Ook heel geslaagd zijn de inmiddels 121 – straks 122 – delen van de *Werken van de Linschoten-Vereeniging*, waarmee de lezer zich ook heel goed kan vermaken! Al 118 jaar lang!

Terugblik ledenvergadering en boekpresentatie deel 121

Op 25 juni jl. vond de ledenvergadering en boekpresentatie plaats van deel 121. Nadat de officiële plichtplegingen achter de rug waren, zoals de vaststelling van het verslag van de ledenvergadering van 2021, het secretariaal en financieel jaarverslag over 2021 en de begroting voor 2022 volgden de bestuurswisselingen. De eerste termijn van Andreas Weber was verlopen en hij werd herbenoemd. Martijn Punt legde na vier jaar het penningmeesterschap neer en *oudgediende* Andy Cobben volgde hem op. Michiel dankte Martijn voor zijn werkzaamheden. Ook Michiel van Groesen zelf trad af na twee termijnen als voorzitter. Tristan Mostert is zijn opvolger. Mostert is projectleider van de Atlas of Mutual Heritage (AMH), waarvoor veel beeldmateriaal over de VOC en WIC is ontsloten. Voor het digitaliseren van gegevens over reizen in de vroegmoderne tijd vormden LINSCHOTEN-VEREENIGING
OPGERICHT 7 MAART 1908

de Linschotendelen de basis. Zie over de AMH hierna meer. Door zijn werk voor de AMH kent Mostert de delen van de Linschoten-Vereeniging goed. Verder werkt hij momenteel aan de afronding van zijn proefschrift over de specerijenoorlog in de Indische archipel.

Vervolgens sprak secretaris Ron Brand Michiel toe. In zijn dankwoord ging Ron in op de delen die onder het voorzitterschap van Michiel zijn verschenen, de Linschoten-Penningen die zijn uitgereikt en de stappen in de verdere ontwikkeling die zijn gezet, zoals daar zijn de overgang naar een nieuwe uitgever, de aanzet voor een te digitaliseren reeks, en de aangeknoopte contacten met de Hakluyt Society, die leidden tot een gezamenlijk congres in Leiden in 2019. Er is inmiddels een goedgevulde orderportefeuille aan potentiële delen voor de komende jaren, dus Michiel laat de Vereeniging goed achter.

Michiel van Groesen kreeg als afscheidscadeau een ingelijste kaart van Brazilië. Foto Stefan Deconinck

secretariaat: Duivestein 3, 2641 LG Pijnacker
+31 (0)15 – 369 20 93
secretaris@linschoten-vereeniging.nl
www.linschoten-vereeniging.nl

Ten slotte vond de boekpresentatie plaats van deel 121, *Het goud in mijn beurs in plaats van op de rok. De herinneringen van koopvaardijkapitein Cornelis Abrahamsz jr. (1802-1879)*. Bezorger Willem Mörzer Bruyns gaf een korte inleiding op het nieuwe deel, dat is gebaseerd op de 'Herinneringen' van Abrahamsz. Hierin verweeft hij zijn privé en varend bestaan op een onderhoudende en levendige toon en Mörzer Bruyns hoopte dat de leden er net zo van zouden genieten als dat hij zelf heeft gedaan.

Vervolgens werd het eerste exemplaar aangeboden aan mevrouw mr. Winnie Sorgdrager, onder andere oud-minister van Justitie. Zij is een achter-achterkleindochter van Kees en Kaatje Abrahamsz-Douwes Dekker.

Winnie Sorgdrager neemt het eerste exemplaar in ontvangst van Willem F.J. Mörzer Bruyns. Foto Stefan Deconinck

LINSCHOTEN-VEREENIGING
OPGERICHT 7 MAART 1908

Komende bijeenkomst 26 november 2022: boekpresentatie Spitsbergen Expeditie in Groningen

Recent was de grootscheepse Nederlandse expeditie naar de Noordpool flink in het nieuws. Klimaatwetenschappers, biologen, maar ook sociologen zijn daarbij betrokken. Op de vraag wat we leren van dit soort expedities werd ook teruggekeken. Ooit had Nederland een eigen onderzoeksstation op Spitsbergen.

Boekomslag van deel 122, 'Een jaar bij de ijsberen'

Op het eiland Edgeøya zetten Nederlandse onderzoekers in 1968 voor het eerst voet aan land. Ko de Korte, Paul de Groot, en wijlen Piet Oosterveld en Eric Flipse observeerden er ijsberen. In 13 maanden tijd telden ze er 26, waarvan ze er 13 merkten. Samen met andere internationale onderzoekers kwamen ze er achter dat er in totaal ongeveer 9.000 ijsberen leefden in het Noordpoolgebied. Het onderzoek droeg bij aan het verbod op de ijsberenjacht in 1973. Het ijsberenbestand nam daarna enorm toe en nu zijn er zo'n 30.000 ijsberen. De vier onderzoekers van

secretariaat: Duivestein 3, 2641 LG Pijnacker
+31 (0)15 – 369 20 93

secretaris@linschoten-vereeniging.nl
www.linschoten-vereeniging.nl

het eerste uur hielden een logboek bij. Dat verslag verschijnt als deel 122 in de serie *Werken van de Linschoten-Vereeniging*. Het is een speciaal deel, want niet alleen gaat het over een heel bijzondere reis en onderzoek, het betreft ook nog eens een expeditie, die plaatsvond nadat de Linschoten-Vereeniging werd opgericht! Dat is met alle eerdere delen nooit eerder gebeurd. Met de verschijning van dit deel, het jaardeel voor 2022, is dan de achterstand weer ingehaald en zal naar verwachting vanaf 2023 weer ieder jaar een deel verschijnen.

Overlijden Corrie Reinders Folmer-van Prooijen

Op 16 september jl. overleed op 90-jarige leeftijd ons lid Corrie Reinders Folmer-van Prooijen (1932-2022). Veel leden zullen haar hebben gekend. Op de rouwkaart die we ontvingen, stond 'Doctor in de Zeevaartgeschiedenis' en zeegeschiedenis was haar passie. Corrie koesterde graag en met veel genoegen het lidmaatschap van de Linschoten-Vereeniging, tot haar laatste dag. Op hoge leeftijd promoveerde Corrie in 2000 bij Jaap R. Bruijn met een proefschrift over de Middeburgsche Commercie Compagnie in de periode 1720-1755.

Corrie Reinders Folmer-van Prooijen (1932-2022)

Tot voor enkele jaren kwam ze trouw naar de bijeenkomsten van de Vereeniging. Corrie was net in mei 90 jaar geworden. Hoewel op afstand, leefde ze steeds mee met de activiteiten. Eind 2020 nam Jur Leinenga namens de Nederlandse Vereniging voor Zeegeschiedenis een interview af met haar, zie:

<https://www.zeegeschiedenis.nl/2020/12/22/interview-met-mevrouw-corrie-reinders-folmer-van-prooijen/>

Het bestuur betuigde namens de leden zijn deelneming aan de familie vanwege het overlijden. Bestuur en leden zullen de markante persoonlijkheid van Corrie Reinders Folmer-van Prooijen erg gaan missen.

Delen met ledenkorting

In de vorige nieuwsbrieven stond een bericht over het bestellen van pas verschenen, maar ook oudere delen in onze serie met ledenkorting. Dat is nog altijd mogelijk! Plus-leden en Gewone leden kunnen online een deel bestellen met 30% korting bij uitgeverij Walburg Pers. Wie als lid een deel wil bestellen, kan dat als volgt doen. Ga naar de webpagina <http://www.walburgpers.nl/> en zoek het gewenste deel van de *Werken van de Linschoten-Vereeniging*. Naast de normale prijs staat 'Bestel dit boek'. Klik op die knop. Vervolgens verschijnt een scherm waarop, onder de productomschrijving, 'Kortingscode gebruiken' staat. Klik daarop. In het volgende scherm is de kortingscode in te vullen: LINKRT#61 (allemaal hoofdletters). Klik dan op de blauwe knop 'Invoeren'. Vervolgens kan de besteller het boek met 30% korting bestellen. De besteller geeft naam, adres, postcode, woonplaats op en kiest een betaalwijze. Het boek wordt daarna zonder portokosten thuisgestuurd. De leden kunnen op deze manier één boek voor de ledenprijs bestellen.

Vernieuwde versie Atlas of Mutual Heritage

De Atlas of Mutual Heritage (AMH) bestaat al sinds 1996 en is een samenwerkingsverband tussen het Rijksmuseum Amsterdam, de Koninklijke Bibliotheek, het Nationaal Archief en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze groeiende database is onlangs geheel vernieuwd. De AMH bevat afbeeldingen en achtergrondinformatie van de wereld waarin VOC en WIC opereerden. In de nieuwe versie is voor het eerst informatie en beeldmateriaal over expedities en andere geïllustreerde reizen opgenomen.

Gezicht op Elmina, het centrum van de Nederlandse slavenhandel in West-Afrika, 1706. Nationaal Archief, Den Haag

De AMH is bedoeld voor iedereen die interesse heeft in die wereld – van scholieren en algemeen geïnteresseerden tot erfgoedprofessionals en academici. De database en website bereiken niet alleen een Nederlands en internationaal academisch publiek, maar zijn ook nadrukkelijk bedoeld voor bewoners van alle gebieden waar Nederland een gedeeld verleden mee heeft. Meer informatie:

www.atlasofmutualheritage.nl

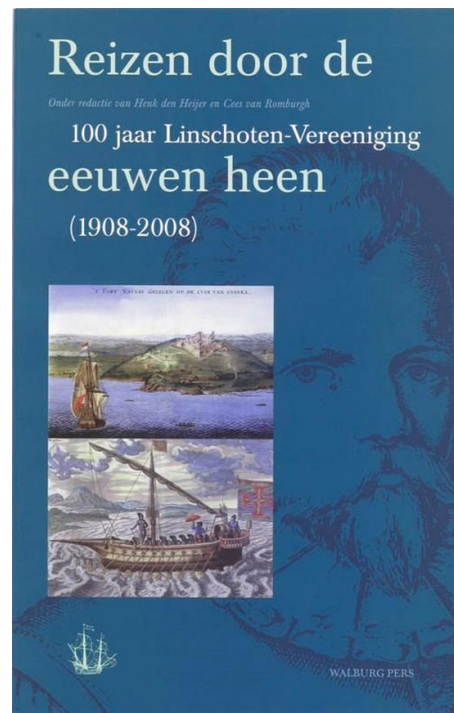
Aanbieding: Reizen door de eeuwen heen

Verschillende leden bestelden al een exemplaar van het jubileumboekje *Reizen door de eeuwen heen. Honderd jaar Linschoten-Vereeniging (1908-2008)*, dat verscheen in 2008 onder redactie van Henk den Heijer en Cees van Romburgh. Het bestuur beschikt nog over een flinke voorraad hiervan en vooral nieuwe leden krijgen hier in kort be-

LINSCHOTEN-VEREENIGING

OPGERICHT 7 MAART 1908

stek een compleet overzicht van de Verenigingsgeschiedenis.

Boekomslag van 'Reizen door de eeuwen heen'

Het zeer informatieve boekje bevat onder meer een essay door emeritus hoogleraar Femme Gaastra over de historie van de Vereeniging en daarnaast een korte beschrijving van de tot aan 2008 verschenen delen. Op de website vindt u meer informatie over het boekje: <https://www.linschoten-vereeniging.nl/>

Het boekje is verkrijgbaar via de secretaris van de Vereeniging en wordt aangeboden voor het luttel bedrag van € 10 per stuk inclusief verzendkosten. Wie interesse heeft voor een of meerdere exemplaren kan zich per e-mail melden bij de secretaris voor meer informatie.

secretariaat: Duivestein 3, 2641 LG Pijnacker

+31 (0)15 – 369 20 93

secretaris@linschoten-vereeniging.nl

www.linschoten-vereeniging.nl

Naar het Wilde Oosten. Een poging tot kolonisatie van Nieuw-Guinea

Tot vlak voor zijn overlijden in 2019 werkte Dick van Nisius aan het manuscript van een historische roman over twee ontdekkingsreizen naar Papoea Nieuw-Guinea. De eerste reis met de zeilschepen *Triton* en *Iris* had tot doel een bestuurspost op te zetten en het gebied te verkennen. Nisius' boek sluit daarmee aan bij deel 117 in onze serie, *Met de Triton en Iris naar Nieuw-Guinea. De reisverhalen van Justin Modera en Arnoldus van Delden uit 1828*, dat in 2018 werd bezorgd door dr. Willem F.J. Mörzer Bruyns.

Boekomslag van 'Naar het Wilde Oosten' door Dick van Nisius

De tweede reis was een exploratietocht langs de noordkust met het stoomschip *Etna* en een zeilschip. De interesse ging vooral uit naar wat er te halen was, zoals steenkool, of het levensvatbaar zou zijn, hoe het klimaat was en of er voldoende diepgang voor grote schepen was. Het boek bevat ook anekdotes, zoals waar de naam Nieuw-Guinea vandaan komt. Van een Spanjaard die er rond 1600

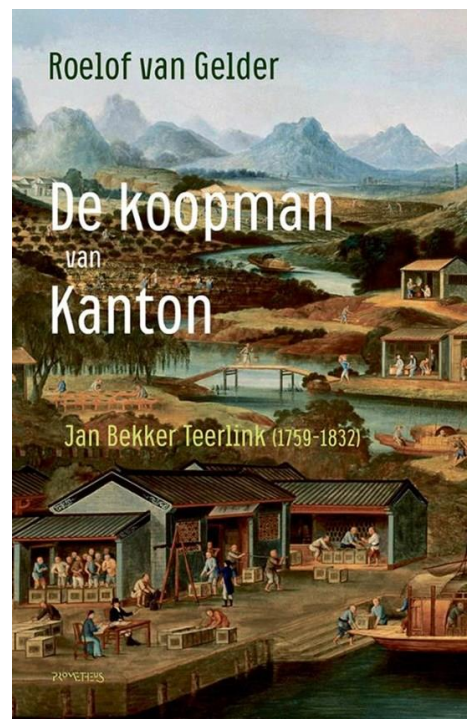
LINSCHOTEN-VEREENIGING
OPGERICHT 7 MAART 1908

even aan land ging. De bijzondere mensen deden hem denken aan de inwoners van Guinee in Afrika.

Het boek was al geruime tijd klaar, maar de verschijning moest door corona steeds worden uitgesteld. Het manuscript is door de echtgenote van Dick van Nisius en enkele van zijn vrienden voltooid. Het boek is verschenen bij Uitgeverij De Verwondering in Den Haag. ISBN 978-94-91456-76-3

De Koopman van Kanton. Jan Bekker Teerlink (1759-1832)

Met deze allitererende boektitel dook Roelof van Gelder na zijn biografieën over Georg Naporra, Jacob Roggeveen en John Gabriël Stedman wederom in het leven van een bijzondere persoon. De ondernemende Zeeuwse koopman Jan Bekker Teerlink verbleef vier jaar lang in Kanton, de grootste havenstad van China. Op de terugreis namen de Engelsen zijn schip vol thee, porselein en zijde in beslag. Nog tweemaal voer Teerlink naar China en ook op die beide terugreizen werd hij gekaapt en verloor hij schip en lading.

Boekomslag van 'De koopman van Kanton' door Roelof van Gelder

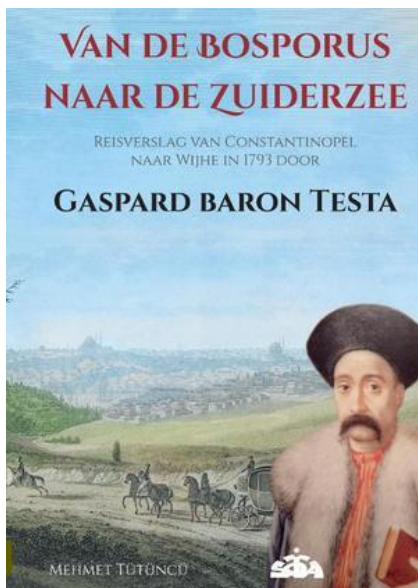
secretariaat: Duivestein 3, 2641 LG Pijnacker
+31 (0)15 – 369 20 93
secretaris@linschoten-vereeniging.nl
www.linschoten-vereeniging.nl

Vijandelijke schepen bleken dus keer op keer bijna onoverwinnelijke hindernissen om China te bereiken en om heelhuids terug te varen. Roelof van Gelder vond in Londen Teerlinks eveneens in beslag genomen privéarchief terug, op grond waarvan hij diens avontuurlijke leven kon reconstrueren.

Ondanks tegenslagen behield Teerlink een opgeruimd humeur, zoals te lezen valt in zijn honderden brieven, die handelen over thee, liefde, commercie en wijn. Hij eindigde zijn veelbewogen leven als wijnboer in Frankrijk. De koopman van Kanton geeft een in zijn gedetailleerdheid uniek inzicht in het leven van één man: een klein, maar onmisbaar radertje in de gecompliceerde Nederlands-Chinese handel. Het boek verscheen bij Uitgeverij Prometheus in Amsterdam. ISBN 978-90-446-4816-4

Van de Bosporus naar de Zuiderzee. Reisverslag van Constantinopel naar Wijhe in 1793

In 1998 bezorgde Jan Schmidt in onze serie deel 97, getiteld *Per koets naar Constantinopel. De gezantschapsreis van Baron van Dedem van de Gelder naar Istanbul in 1785*, door Joost Frederik Tor.

Boekomslag van 'Van de Bosporus naar de Zuiderzee' door Gaspard Baron Testa

LINSCHOTEN-VEREENIGING
OPGERICHT 7 MAART 1908

Na die heenreis maakte Gijsbert Baron Van Dedem ook een terugreis, in 1793. Daarvan is een verslag gemaakt door Gaspard Baron Testa.

Gaspard reisde als secretaris van ambassadeur Van Dedem mee vanuit Constantinopel, via Belgrado, Pest, Wenen en Keulen naar kasteel De Gelder in Wijhe. Tijdens de reis van bijna drie maanden hield Gaspard een dagboek bij, waarin hij minutieus de dagelijkse gebeurtenissen bijhield. Hierdoor krijgen we een nauwkeurige inkijk in de Ottomaanse wereld van die tijd. Het reisgezelschap trotseert talloze gevaren: regen, slechte wegen, gevaarlijke bergpassen, rovers, een bijgelovige gids, ongedierte, ongelukken, en zelfs de pest. Het reisverslag is samengesteld door Mehmet Tütüncü en is een uitgave van SOTA/Research Centre for Turkish and Arabic World in Heemstede. ISBN 978-90-6921-047-6.

AVG

Diverse keren is in de nieuwsbrief aandacht gevraagd voor de AVG, de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Deze is sinds 25 mei 2018 van toepassing. Ook de Linschoten-Vereeniging hanteert een privacybeleid, waarmee wij garanderen zorgvuldig en vertrouwelijk met uw persoonlijke gegevens om te gaan. Dit staat ook verwoord in de privacyverklaring, die op de website is geplaatst. Zie: <https://www.linschoten-vereeniging.nl/nl/privacyverklaring>.

Het bestuur wil graag van alle leden expliciete toestemming voor het verwerken van uw persoonsgegevens. Nog niet alle leden hebben hiervoor de privacyverklaring op de website ingevuld en opgestuurd. Wie dat nog niet heeft gedaan, wordt van harte uitgenodigd dit alsnog te doen. Deze is te vinden via: <https://www.linschoten-vereeniging.nl/nl/gegevensverwerking>

Colofon © Linschoten-Vereeniging, 2022

secretariaat: Duivestein 3, 2641 LG Pijnacker
+31 (0)15 – 369 20 93
secretaris@linschoten-vereeniging.nl
www.linschoten-vereeniging.nl